

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՎՐՈՊԱՅԻ ԽՈՐՀՐԴԻ

ԵՎ

ՔԵՄՈՆԻՔՍ ԻՆԹԵՐՆԵՅՇՆԼԻ ԱԶԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ

ՎՃԻՌՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

ԵՐԵՎԱՆ 2002

ASSOCIATION OF JUDGES OF THE REPUBLIC OF ARMENIA

SPONSORED BY
THE COUNCIL OF EUROPE
AND
CHEMONICS INTERNATIONAL INC.

COLLECTION OF JUDGMENTS
OF EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

Մասնագիտական խմբագիր

YEREVAN 2002

Ալվինա Գյուլումյան
ՀՀ սահմանադրական դատարանի անդամ,
ՀՀ դատավորների միության նախագահ

Պատասխանատու խմբագիր

Լիանա Հակոբյան
ՀՀ սահմանադրական դատարանի
աշխատակազմի գլխավոր մասնագետ

Լեզվական խմբագիր

Աիդա Կարապետյան

Ժողովածուի մեջ ընդգրկված վճիռները անգլերենից թարգմանել են.

Լուսինե Պողոսյանը
Մարինա Մխիթարյանը
Սուսաննա Բաղդասարյանը
Կարինե Բալայանը

ՖԻԼԻՊՍԸ ԸՆԴԴԵՄ ՄԻԱՑՅԱԼ ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ

CASE OF PHILLIPS v. UNITED KINGDOM

(Գանգատ թիվ 41087/98)

**Դատարանի 2001թ. հունիսի 5-ի
վճիռը**

Ստորասբուրգ

Ֆիլիպսն ընդդեմ Միացյալ թագավորության գործով,

Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը (չորրորդ բաժանմունք), նիստ գումարելով որպես Պալատ՝ դատավորների հետևյալ կազմով՝

պրն Գ. Ռես՝ *Նախագահ*,
պրն Ա. Պաստոր Ռիդրիխտ,
պրն Ջ. Մակարչուկ,
պրն Նիկոլաս Բրատցա,
պրն Վ. Բուտկեվիչ,
տկն Ն. Վաջիկ,
պրն Ջ. Յեդիգան,

նաև պրն Վ. Բերգեր, *Բաժանմունքի քարտուղար*,

2001թ. փետրվարի 8-ին և հունիսի 14-ի դռնփակ խորհրդակցություններից հետո
հունիսի 14-ին ընդունեց հետևյալ վճիռը.

Վարույթ

1. Գործի համար առիթ է հանդիսացել 1998թ. ապրիլի 20-ին Մեծ Բրիտանիայի քաղաքացի պրն Սթիվեն Ֆիլիպսի («դիմումատու») կողմից Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին կոնվենցիայի («Կոնվենցիա») նախկին 25-րդ հոդվածի հիման վրա՝ ընդդեմ Մեծ Բրիտանիայի և Հյուսիսային Իռլանդիայի Միացյալ Թագավորության Մարդու իրավունքների եվրոպական հանձնաժողովին («Հանձնաժողով») ուղղված գանգատը (թիվ 41087/98):

2. Դիմողին ներկայացնում էին Նյուֆորթում, Գեմթ, աշխատող սուլիսիտոր պրն Ռ. Ջեյմսը և Լոնդոնում աշխատող բարիստեր պրն Ռ. Փիրս Վիթլին: Բրիտանական կառավարությունը («Կառավարություն») ներկայացնում էր Արտաքին և Ֆեդերատիվ վարչության ներկայացուցիչ օր. Զ. Ֆիլդսենդը:

3. Դիմողը, հայտարարել է, *inter alia*, որ թմրաբիզնեսի մեղադրանքով իր դատապարտումից հետո բռնագրավման որոշումն ընդունած դատարանի ենթադրությունը, որը հիմնվում էր օրենքով նախատեսված կանխավարկածի վրա, խախտել է Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետով նախատեսված իր անմեղության կանխավարկածի իրավունքը:

4. Գանգատը Դատարանին է հանձնվել 1998թ. նոյեմբերի 1-ին, երբ Կոնվենցիայի թիվ 11 Արձանագրությունը ուժի մեջ է մտել (թիվ 11 Արձանագրության 5-րդ հոդվածի 2-րդ կետ):

5. Գանգատը հանձնվել է Դատարանի չորրորդ բաժանմունքին (Դատարանի կանոնակարգի 52-րդ կանոնի 1-ին կետ): Այն մասնակիորեն ընդունելի է հայտարարվել 2000թ. նոյեմբերի 30-ին:

6. Գործի հանգամանքների վերաբերյալ բացատրություններ են ներկայացրել և՛ դիմողը, և՛ Կառավարությունը (59-րդ կանոնի 1-ին կետ):

7. Լսումը տեղի է ունեցել դռնբաց նիստում, Մարդու իրավունքների պալատում, Ստրասբուրգում, 2001թ. փետրվարի 8-ին (59-րդ կանոնի 2-րդ կետ):

Դատարանի առջև հանդես են եկել՝

(ա) *Կառավարության անունից՝*

օր Յ. Ֆիլիսենդ, Արտաքին և ֆեդերատիվ վարչություն,
պրն Դ. Պերրի,
օր Մ. Դայսոն, Պետական վարչություն,
պրն Պ. Վալանս,

*ներկայացուցիչ,
փաստաբան,*

խորհրդակցաններ.

(բ) *դիմողի անունից՝*

պրն Ռ. Փիրս-Վիթլի,
պրն Ի. Չանդարանա,
պրն Ռ. Ջեյմս,

*փաստաբան,
կրտսեր փաստաբան,
սոլիսիտոր:*

Դատարանը լսեց պրն Ռ. Փիրս Վիթլիի և պրն Պերրիի ելույթները:

ՓԱՍՏԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

I. ԳՈՐԾԻ ՀԱՆԳԱՍԱՆՔՆԵՐԸ

8. 1996թ. հունիսի 27-ին Նյուպորտի թագավորական դատարանում դիմողը մեղադրվել է 1995թ. նոյեմբերին մեծ քանակությամբ մարիխուանայի խեժ ներմուծելու կապակցությամբ, որն արգելված է 1979թ. Մաքսային և արքիզային հարցերի կարգավորման ակտի 170(2)-րդ մասով: 1996թ. հուլիսի 12-ին նա այդ հանցագործության կապակցությամբ դատապարտվել է ինը տարվա ազատազրկման: Դիմողը եղել է նախկինում դատված, բայց ոչ երբեք թմրանյութերի հետ առնչվող գործերով:

9. Կատարվել է քննություն դիմողի ունեցվածքի կապակցությամբ՝ 1994թ. Թմրաբիզնեսի մասին օրենքի (տե՛ս ստորև՝ «1994թ. օրենքը») 2-րդ մասի համաձայն:

1996թ. մայիսի 15-ին Մաքսային և արքիզային վարչության թմրաբիզնեսի ֆինանսական հետաքննության աշխատակիցը տեղեկացրել է դիմողի սոլիսիտորներին, որ ինքը քննում է նրանց հաճախորդի ֆինանսական գործերը և ցանկանում է հարցաքննել նրան՝ օգնելու դատարանին որոշել, արդյո՞ք նա ստացել է շահույթներ թմրաբիզնեսից, թե՛ ոչ: Դիմողը հրաժարվել է մասնակցել հարցաքննությանը:

10. Հետաքննության աշխատակիցը 1994թ. օրենքի 11-րդ մասի համաձայն պատրաստել է գրավոր հաղորդում, որը ծանուցվել է դիմողին և ներկայացվել է դատարան:

Հաղորդման մեջ աշխատակիցը նկատել էր, որ դիմողը չունի եկամտի հայտարարագրված հարկվող աղբյուր, չնայած նա գրանցված սեփականատերն է չորս սենյակի վերափոխված տան և դրանով նա 1991թ. դեկտեմբերին սկսել է իր «Անկողին և նախաճաշ» բիզնեսը: Դիմողի շինության շինարարական ընկերության

հաշվի քննությունը ցույց է տվել կանխիկ գումարների և չեքերի մուտքեր 1994թ. օգոստոսից մինչև 1995թ. նոյեմբերը, որոնց ընդհանուր գումարը կազմել է ավելի քան 17000 Մեծ Բրիտանիայի ֆունտ ստեռլինգ (GBP), որը հետաքննիչի կարծիքով հավանաբար հանդիսանում է չորս սենյակների վարձակալությունից ստացած եկամուտը: Դիմողը, պարզվել է, որ դարձել է լրատվական գործակալության տնօրեն 1992թ. հուլիսին, որտեղ նրա ծնողները բաժնետերեր են և խանութ է գնել 1992թ. սեպտեմբերին 28493,25 GBP-ով, որից 12,2000 GBP-ը վճարվել է կանխիկ: Նա հինգ մեքենաների գրանցված սեփականատեր էր, որոնց ենթադրյալ ընդհանուր գումարը կազմում է մոտավորապես 15,000 GBP և պարզվել է, որ նա 1995թ. հոկտեմբերին ծախսել է 2,000 GBP՝ գնելու համար BMW 520i ավտոմեքենա և մոտավորապես 88,400GBP՝ 1995թ. նոյեմբերին մարիխուանայի ներմուծման հետ կապված ծախսերի համար (ինչի առնչությամբ էլ նա դատապարտվել էր): Տեսուչը եզրակացրել էր, որ դիմողը ստացել է եկամուտ թմրաբիզնեսից և դրա ընդհանուր եկամուտը կազմել է 117,838,27 GBP:

Դիմողի իրական ակտիվի առնչությամբ տեսուչը նկատում է.

«Ֆիլիպսի իրական ակտիվի չափը հավանաբար անձամբ մեղադրյալի գիտությամբ է և կարծում եմ բնական է ենթադրել, որ թմրանյութերի ցանկացած հաջողակ առևտրական (ինչպիսին որ մեղադրյալն է) կարող է հոգալ հնարավորության սահմաններում ապահովել, որ իր առևտրի եկամուտները այնպես թաքցվեն, որ հնարավոր չլինի գտնել դրանց հետքը : Օրինակները ներառում են այն փաստերը, որ նրա գործարքները միշտ կատարվել են կանխիկ գումարներով, որ երբեք չեն եղել գրանցումներ, և որ որոշ ֆինանսական գործարքներ, օրինակ BMW 520i ավտոմեքենան, գրանցվել են կեղծ անուններով:»

11. Ի պատասխան, դիմողը ներկայացրել է գրավոր հայտարարություն, որում ժխտել է թմրաբիզնեսից շահույթ ստանալու փաստը: Նա բացատրել է, որ 1990/91թթ. ինքը մեղադրվել է ավտոմեքենայի գողության մեջ և ստիպված է եղել ավտոմեքենայի տերերին ապահովագրած ապահովագրական ընկերությանը վճարել 25,000 GBP: Նա հայտարարել է, որ վաճառել է տունը 50,000 GBP-ով ոմն X-ի՝ այս պարտքը մարելու համար և վաճառքից ստացած գումարի մի մասը՝ 12,000 GBP ծախսել է գնելու համար լրատվական գործակալության շենք՝ իր ծնողների համար, որովհետև նրանց էլ էր գումար պարտք: Նա ժխտել է, որ սեփականության մաս է ունեցել լրատվական գործակալությունում: Երբ նա ազատ է արձակվել 1994թ. ապրիլին նա սկսել է հեռախոսների վաճառք, սա է 17,000 GBP գումարի աղբյուրը իր շինարարական ընկերության հաշվում: Նա ժխտել է, որ իր անունով գրանցված մեքենաներից որևէ մեկի սեփականատերն է՝ տարբեր ձևերով բացատրելով, որ յուրաքանչյուրը գնվել և վաճառվել է ընկերոջ համար կամ գողացվել է առանց ապահովագրության: Արդյունքում, նա հայտարարել է, որ իր իրական ակտիվը մոտ 200 GBP է շինարարական ընկերության հաշվում և տեղական իշխանություններից վարձակալած ավտոտնակի սարքավորումները: Դիմողը ներկայացրել է փաստաթղթային ապացույցներ և երդմամբ հաստատված գրավոր վկայություններ՝ ի հաստատումն, նախ և առաջ, որ նա այլևս տան սեփականատեր չէ:

12. Հետաքննիչը ներկայացրել է երկրորդ հաղորդումը՝ 1994թ. ակտի 11(1)-րդ մասի համաձայն: Նա պնդել էր, *inter alia*, որ դիմողը դեռևս տան սեփականատերն է և սեփականության իրավունքի փոխանցումը ոմն X-ի երբևէ չի գրանցվել:

13. Թագավորական դատարանում բռնագրավման վերաբերյալ լսումների ժամանակ դիմողը ցուցմունք է տվել և վկաներ է հրավիրել: 1996թ. դեկտեմբերի 24-ին դատավճիռ կայացնելով, դատավորը նկատել է.

«Մեղադրող կողմի պարտականությունն է հաստատել, իհարկե, հավանականության հիման վրա, որ նա (մեղադրյալը) շահույթ է ստացել թմրաբիզնեսից, որ որևէ վճարումներ կամ եկամուտներ է ստացել թմրաբիզնեսով

գբաղվելիս: Այստեղ չկա որևէ ուղղակի վկայություն դրա վերաբերյալ, և Թագավորական դատարանը կոչ է անում ինձ ենթադրություններ անել օրենքի 4(3)-րդ մասի համաձայն, այն է՝ ա) որ դատապարտումից հետո ունեցած գույքը և 1989թ. նոյեմբերի 18-ից հետո, համապատասխան օրը իրեն փոխանցված գույքը ստացվել է որպես այդպիսի շահույթ, (բ) որ 1989թ. այդ օրվանից սկսած նրա ցանկացած ծախսերը համընկնում են իր թմրանյութերի առևտրի առնչությամբ ստացած գումարին: Ես այսպես պետք է անեմ, քանի դեռ նա ցույց չի տվել, որ հավանականությունից բխող ենթադրությունը ճշմարիտ չէ, կամ ես բավարար համարեմ, որ նրա նկատմամբ կարող է կատարվել անարդարություն, եթե կատարվի այդ ենթադրությունը:»

Դատավորն ընդհանուր առմամբ մեկնաբանել է, որ փորձելով ժխտել ենթադրությունը և առարկել մեղադրողի ներկայացրած մեղադրանքները, դիմողը չի կատարել ակնհայտ, սովորական և պարզ քայլեր, որոնք հաստատապես կձեռնարկվեին, եթե փաստերի նրա շարադրանքը ճշմարիտ լիներ: Օրինակ, փոխարենը որպես վկա վկայակոչելու տան ենթադրյալ գնորդին, X-ին, և այլ անձանց, ումից նա պնդում է, որ գնել է և ում որ վաճառել է ավտոմեքենաները, դիմողը վկայականչել է իրեն, իր հորը և սուլիստորին:

14. Դատավորը գտել է, որ մեղադրողի այն ենթադրությունը, որ դիմողը դեռևս տան սեփականատերն է, ճշմարիտ է և որոշել է, որ X-ի վկայած 50000GBP գնման վճարումը իրականում եղել է թմրանյութերի առևտրից ստացած շահույթ: Դատավորը նշել է.

«արվելիք ենթադրությունը հստակ է, և մեղադրյալը չի ապացուցել, որ այն սխալ է, ոչ էլ կարողացել է ցույց տալ, որ կա անարդար վարվելու վտանգ:

Ապացուցման քաղաքակիրթ հիմքով չկա որևէ վկայություն, որ [X]-ը հանցակից է այն հանցագործությանը, որում մեղադրյալը մեղադրվել է: Նրանք միասին ճանապարհորդել են Յամայկա մոտավորապես այն ժամանակ, երբ մարիխուանայի խտացված հումքը պատրաստ է եղել տեղափոխման: Թմրանյութերի փոխադրման կարգավորման կենտրոնում հայտնաբերված բջջային հեռախոսահամարը գրանցված է [X]-ի անունով: Ինչպես երդվյալ ատենակալները, այնպես էլ ես չեմք հավատում պրն Ֆիլիպսին: Այն, ինչ տեղի է ունեցել այստեղ, իմ կարծիքով հենց այն բնույթի մեխանիզմ է, որը ծածկ է ապահովում գումարների այն փոխանցումների համար, որոնք անձը կարող է որպես շահույթ ստանալ թմրաբիզնեսից: Այստեղ առկա է սեփականության ակնհայտ սովորական, ձևական, առևտրական փոխանցում, որը պատշաճորեն կատարվել է սուլիստորների միջոցով սովորական ճանապարհով, որը երբեք մինչև վերջ ձևականորեն չի ավարտվել և իմ կարծիքով դա իհարկե կեղծիք է և գույքը ... դեռևս մեղադրյալի սեփականությունն է...»:

15. Մեղադրող կողմը պնդել է, որ դիմողը ստացել է նաև 28000 GBP կանխիկ գումար X-ից: Դիմողն ընդունել է, որ նա ստացել է այդ գումարը, բայց պնդել է, որ X-ը պարզապես վճարել է այն չեքի դիմաց, որը դուրս էր գրել դիմողի հայրը՝ գնելու համար դիմողի մասը ընտանեկան բիզնեսում, որն ընդհանուր առմամբ կազմել է 50000GBP: Այս փոխանակման կապակցությամբ դատավորը նկատել է.

«Այդ չեքի դիմաց X-ի կողմից վճարելու որևէ խելամիտ բացատրություն ես չեմ ստացել ընդհանրապես, և իմ կարծիքով անհնարին է տեսնել որևէ խելամիտ պատճառ բացի այն, որ նա ոչ թե վճարել է չեքի դիմաց, այլ որ դա եղել է պարզապես վճարում: Ես չեմ հավատում ոչ միայն մեղադրյալին, այլ նաև նրա հորը: Ինձ թվում է ընտանեկան հավատարմությունը ճնշել է նրա ազնվությունը:

Չնայած մեղադրյալն այժմ որևէ փաստացի շահ չունի խանութի շենքի պահպանումից, որը ընտանեկան բիզնեսի աղբյուրն է, ես չեմ ընդունում իր և իր հոր ներկայացրած փաստերը, որ նա շահ չունի ընտանեկան բիզնեսից: Նույնիսկ ընտանիքի շրջանակներում, ես կարծում եմ, որ բիզնեսի բաժնեմասի ձեռքբերումը 50000 GBP-ով ամբողջովին առանց փաստաթղթերի պարզապես անհավատալի է: Նորից, հավասարակշռելով հավանականությունները, պարզ է դառնում, որ սա

մեխանիզմ է, որով քողարկվել է [X]-ի կողմից մեղադրյալին 28000GBP գումար վճարելու իրական հիմքը, այն է՝ վճարում թմրանյութերի առևտրի դիմաց:»

16. Դիմողի՝ ավտոմեքենաների հետ կապված գործարքների առնչությամբ դատավորը նկատել է.

«Ընդունելով նրա վճարած գումարների նվազագույն հաշվարկները, պարզ է, որ ընդհանուր առմամբ նա ստացել է 11400GBP կանխիկ գումար: Նա երդվյալներին հայտնել է, որ միշտ իր բոլոր գործարքները կատարել է կանխիկ, ոչ միայն նշվածները, այլ նաև ուրիշները, նա իրեն ատենակալների մոտ ներկայացրել է որպես առևտրական գործակալ, որը մի փուլում մասնագիտացած է եղել ավտոմեքենաների վաճառքում, իսկ վերջերս բջջային հեռախոսների առևտրում՝ ցանկանալով զբաղվել ցանկացած առևտրով, որը միայն շահույթ կապահովի: Նա ասաց, որ երբեք գրառումներ չի պահել: Նա ընդունում է և պնդում, որ ավտոմեքենաների գործարքներում եղել է ինչպես անազնիվ, այնպես էլ օրինավոր, և դա այդպես էլ կա: Գործին առնչվող ժամանակահատվածում նա դատապարտվել է ավտոմեքենաների հետ գործարքներում անազնիվ և հանցավոր վարքի առնչությամբ և այդ կապակցությամբ դատապարտվել է ազատազրկման բավական երկար ժամկետով: Իմ առջև եղած փաստաթղթերում կան նաև ավտոմեքենաների սովորական վաճառքի օրինական վճարումների ապացույցներ:

Բայց այն փաստը, որ նա կարող է ունենալ կանխիկ գումարի այլ աղբյուրներ՝ թե օրինական և թե ապօրինի, իմ կարծիքով չի ժխտում գործում երկրորդ ենթադրությունը, որ չեն եղել կամ հնարավոր չեն ոչ լիարժեք, ոչ մասնակի հաշիվներ: Ես տեսնում եմ, թե ինչը կարող է հանդիսանալ այս գործարքների մասը և ես բավարար եմ համարում 17400GBP գումարը համարել շահույթ:»

17. Դատավորն ընդունել է, որ դիմողը թմրաբիզնեսից շահույթ է ստացել 91400GBP-ի չափով:

Այնուհետև նա հաշվարկել է դիմողի իրական ակտիվի արժեքը հետևյալ կերպ.

«Վերոհիշյալ հիմքերից ելնելով՝ ես համոզված եմ, որ [դիմողը] [տան] փաստացի սեփականատերն է: Ընթացիկ գնահատման բացակայությամբ, բայց հաշվի առնելով երկար ժամանակահատվածում տան շուկայում կատարված վերջին աննշան գների աճի վերաբերյալ դատարանի ունեցած տեղեկատվությունը, ես համոզված եմ, որ 50000GBP, որը նա նշել է որպես ապացույց, սեփականություն է, որը արժեք այդքան 1992-ին, այսինքն երկար, միապաղաղ փուլի ընթացքում, և գտնում եմ, որ 50000GBP-ն արդարացված զին է՝ այդ սեփականության վաճառքից գոյացած եկամուտների նկատմամբ այժմ կամ մոտ ապագայում:

Կրկին վերը նշված հիմքերից ելնելով՝ ես համոզված եմ, որ մեղադրյալը դեռևս [[րատվական գործակալության] մեկ երրորդ մասի փայտերն է իր ծնողների հետ: Նա և նրա հայրը ասել են, որ բիզնեսն արժեք 150,000GBP 1993-ին: Այս էր, որ միտում ուներ լինել նրա ներկայացրած 500,00GBP-ի հիմքը: Չկա որևէ ապացույց, որ այժմ այն ավելի պակաս արժեք և այդ իսկ պատճառով ես գտնում եմ, որ նրա իրական բաժնեմասը այդ բիզնեսում կազմում է 50000GBP: Քանի որ ես համոզված եմ 100000GBP իրական գումարների կապակցությամբ, այդ թիվը գերազանցում է 91400 GBP և 5-րդ մասի համաձայն վերականգնվող գումարը համարում եմ այդքան:»

Նկատի ունենալով ընտանեկան բիզնեսում դիմողի ունեցած բաժնեմասի չափը որոշելու հետ կապված դժվարությունները՝ դատավորը թույլ է տալիս նրան բռնագրավման կարգադրությունը կատարել երեք տարում՝ չվճարման դեպքում նախատեսելով երկու տարի ազատազրկում:

18. 1997թ. հունվարի 28-ին դիմողին չի թույլատրվել բողոքարկել դատապարտումը և պատժաչափը (բռնագրավման որոշումը ներառյալ): Նրա դիմումը՝ վերանայելու դատապարտումն ու պատժաչափը բողոքարկելու թույլտվությունը մերժվել է 1998թ. հունվարի 22-ին, վերաքննիչ դատարանի լիազուսմար նիստում:

I. ԳՈՐԾԻՆ ԱՌՆՉՎՈՂ ՆԵՐՊԵՏԱԿԱՆ ՕՐԵՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ա. Թճրանյութերի առևտրի մասին 1994թ. օրենքը

19. 1994թ. օրենքի 2-րդ մասը նախատեսում է, որ Թագավորական դատարանը կարող է բռնագրավման որոշում ընդունել այն դեպքում, երբ մեղադրյալը դատապարտվում է թմրաբիզնեսով զբաղվելու կապակցությամբ մեկ կամ ավելի հանցանքներ կատարելու մեղադրանքով, և, ըստ դատարանի, թմրաբիզնեսի կապակցությամբ երբևէ ստացել է ցանկացած վճարում կամ օգուտ:

20. 1994թ. օրենքի 5-րդ մասով նախատեսվում է, որ բռնագրավումը պետք է կատարվի այն գումարի չափով, որը ըստ դատարանի գնահատման համապատասխանում է դատապարտյալի՝ թմրաբիզնեսից ստացած միջոցներին, քանի դեռ դատարանը բռնագրավման որոշումն ընդունելիս չի ստացել բավարար հիմքեր, որ միայն ավելի պակաս գումարն է իրական:

21. Որոշելիս, թե արդյոք և ինչ չափով է մեղադրյալը շահույթներ ստացել թմրանյութերի առևտրից, 1994թ. օրենքի 4(2) և (3) մասը դատարանից պահանջում է ենթադրել, որ դիմողի կողմից՝ իր դատապարտումից ի վեր կամ քրեական գործի հարուցումից առաջ 6 տարվա ընթացքում ձեռք բերված գույքը ստացվել է որպես վճարում՝ կապված թմրաբիզնեսի հետ և նրա կողմից նույն ժամանակահատվածում կատարված ցանկացած ծախս վճարվել է թմրաբիզնեսից ստացված շահույթներից Այս օրենքով սահմանված ենթադրությունը մեղադրյալը կարող է ժխտել որոշակի գույքի կամ ծախսի առնչությամբ, եթե դրանք ճիշտ չեն կամ եթե դրանց կիրառումը կառաջացնի անարդարության լուրջ վտանգ (մաս 4(4)):

22. 1994թ. օրենքի միջոցով կիրառելի՝ ապացուցման պահանջվող չափանիշները նրանք են, որոնք կիրառվում են քաղաքացիական դատավարությունում, այն է՝ հավանականությունները հավասարակշռության մեջ (մաս 2(8)):

23. Վերոհիշյալ դրույթներին բավական մեծ դրույթներ նախկինում նախատեսված են եղել 1986թ. թմրաբիզնեսի հանցագործությունների մասին օրենքով (տե՛ս «1986թ. օրենքը»)՝ քննության է առնվել Դատարանի կողմից իր Վելչն ընդդեմ Միացյալ թագավորության 1995թ. փետրվարի 9-ի վճռում, Շարքեր Ա թիվ 307-Ա):

Բ. Նոր բրիտանական նախադեպային իրավունքը թմրանյութերի հետ կապված բռնագրավման կարգադրությունների նկատմամբ Կոնվենցիայի կիրառման վերաբերյալ

1. Մաքինտոշն ընդդեմ Նորին Գերագանցություն թագուհու փաստաբանի՝ Շոտլանդիայի վերաքննիչ դատարանի դատավճիռը

24. 2000թ. հոկտեմբերի 13-ի դատավճռում Շոտլանդիայի վերաքննիչ դատարանը երկու ձայնով ընդդեմ մեկի որոշել է, որ սույն գործում կիրառված բռնագրավման համանման ընթացակարգն անհամատեղելի է Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետի հետ: Լորդ Պրուսերը, ում հետ համաձայնվել է Լորդ Ալամբրիջը նկատել էր *inter alia*.

«Խնդրելով դատարանին բռնագրավման մասին որոշում ընդունել՝ մեղադրողը խնդրում է հաշվարկել խնդրատուի՝ թմրաբիզնեսից ստացած եկամուտները: Այսինքն նա խնդրում է դատարանին հասնել այն փուլին, որ կարելի է ասել, որ նա զբաղվում է թմրաբիզնեսով: Եթե սա քրեական է, ինձ թվում է, որ այն գրեթե նույնական է փաստացի հանցանքի, փաստացի մեղադրանքի հետ՝ շոտլանդական հասկացություններով: Իհարկե չկա ոչ մի մեղադրական ակտ կամ բողոք և ոչ մի դատապարտում: Եվ լիազորված փաստաբանը մատնանշել է մեկ այլ տարբերություն ևս, որ շոտլանդական բողոքը կամ մեղադրական ակտը պետք է լինի կոնկրետ և

պետք է ապահովված լինի ապացույցներով, մինչդեռ այս որոշակի ենթադրությունը կոնկրետ չէր և հիմնավորված չէր որևէ ապացույցով: Բայց այն մոտեցումը, որ վերջին իրավիճակում անմեղության կանխավարկածի նվազ անհրաժեշտություն կա, ինձ թվում է հիշեցնում է Կաֆկային և չարիքի պատկերումը որպես առաքինություն: Առանց որևէ պատկերացման, թե նա ինչ կարող է արած լինել կամ առանց որևէ հիմքի, որը կարդարացնի նրա հետ վարվելը որպես այդ կատարած անձի, մեղադրյալի համար անմեղության կանխավարկածի կարիքը, իմ կարծիքով, ավելի մեծ է: ... Ես չեմ տեսնում որևէ հիմք, որի հիման վրա կարելի է ասել, որ [նման] ենթադրությունները ... չեն ոտնահարի անմեղության կանխավարկածը՝ մեղադրյալին թողնելով ապացուցել, որ ենթադրությունները սխալ են: ...»

2. Ուն ընդդեմ Բենջամինի և այլոց Անգլիական վերաքննիչ դատարանի վճիռը

25. 2000թ. դեկտեմբերի 21-ին վերաքննիչ դատարանը միաձայն վճռել է, որ թմրանյութերի առնչությամբ բռնագրավման կարգադրությունը չի հանգեցնում Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի խախտման: Վճիռ կայացնելիս, դատարանի նախագահը բռնագրավման գործընթացը քննության է առել այն հիմքով, որ 6-րդ հոդվածը՝ որպես ամբողջություն, ներառյալ 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետը կիրառվել են: Նա եզրակացրել է, որ ընդհանուր առմամբ, բռնագրավման համակարգը արդարացի հավասարակշռություն է ստեղծում մեղադրյալի համար արդարադատության և թմրաբիզնեսի շահույթները վերահսկելու գործում հասարակական շահի միջև:

3. Մաքինտոշն ընդդեմ Նորին Գերագանցություն թագուհու փաստաբանի՝ Պետական խորհրդի վճիռը

26. Մեղադրանքի կողմը բողոքել է ընդդեմ վերաքննիչ դատարանի որոշման (տե՛ս վերը՝ կետ 22) և 2001թ. փետրվարի 5-ին Պետական խորհրդի դատական կոմիտեն միաձայն որոշել է, որ 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետը կիրառելի չէ, քանի որ բռնագրավման վարույթի ընթացքում մեղադրյալը «չի մեղադրվել հանցանքի մեջ», այլ, դրա փոխարեն, գտնվել է պատժի նշանակման փուլում այն հանցանքի կապակցությամբ, որի համար դատապարտվել էր: Ավելին, պետական խորհուրդը վճռել է, որ նույնիսկ եթե 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետը համարվի կիրառելի, բռնագրավման կարգադրությունը ընդունելիս արված ենթադրությունը անհիմն կամ խիստ համարել չի կարելի:

ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՀԱՐՑԵՐԸ

I. Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի վիճարկվող խախտում

27. Դիմողը բողոքել է, որ բռնագրավման չափը հաշվարկելիս Թագավորական դատարանի կիրառած օրենքով սահմանված ենթադրությունը խախտել է Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետով նախատեսված անմեղության կանխավարկածի իր իրավունքը: 6-րդ հոդվածը նախատեսում է,

«1. Յուրաքանչյուր ոք, երբ որոշվում են նրա քաղաքացիական իրավունքներն ու պարտականությունները, կամ նրան ներկայացված ցանկացած քրեական մեղադրանքը, ունի օրենքի հիման վրա ստեղծված անկախ ու անաչառ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում արդարացի և հրապարակային դատաքննության իրավունք: ...

2. Յուրաքանչյուր ոք, ով մեղադրվում է քրեական հանցագործություն կատարելու մեջ, համարվում է անմեղ քանի դեռ նրա մեղավորությունն ապացուցված չէ օրենքին համապատասխան:

3. Քրեական հանցագործություն կատարելու մեջ մեղադրվող յուրաքանչյուր ոք ունի հետևյալ նվազագույն իրավունքները՝

ա) իրեն հասկանալի լեզվով անհապաղ ու հանգամանորեն տեղեկացվելու իրեն ներկայացված մեղադրանքի բնույթի և հիմքի մասին,...

Ա. 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետի կիրառումը

28. Կառավարությունը նշել է, որ բռնագրավման կարգադրությունը պետք է համարել պատժամիջոց թմրաբիզնեսով զբաղվելու հանցանքի համար, որի կապակցությամբ դիմողը դատվել է և մեղավոր է ճանաչվել. բռնագրավման վարույթ չի նշանակում մեղադրում որևէ լրացուցիչ հանցանքի համար, և հետևապես 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետը չի կարող կիրառվել:

29. Դիմողը պնդում էր, որ բռնագրավման կարգադրություն ընդունելու վարույթը ոչ թե պարզապես կազմում է այն հանցանքի համար պատժի նշանակման մասը, որի համար նա դատապարտվել է, այլ առանձին դատական գործընթաց է, որը ներառում է նրան «քրեական հանցանքի մեջ մեղադրելը» 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետի իմաստով: Նա հենվում էր Շոտլանդիայի վերաքննիչ դատարանում *Սաքինտոշի* վճռի վերլուծության վրա (տե՛ս վերը՝ կետ 24):

30. Անվիճելի է, որ նրա քրեական հետապնդման ընթացքում, որը հանգեցրել է դատապարտմանը 1996թ. հունիսի 27-ին Մաքսային և աքցիզային կարգավորման հարցերի 1979թ. օրենքի 170(2)-րդ մասին հակառակ մարիխուանայի խեժի ներմուծման առնչությամբ, դիմողը «մեղադրվել է քրեական հանցանքի մեջ» և հետևաբար իրավունք ուներ, և ստացել է, 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետի պաշտպանությունը: Դատարանի համար բռնագրավման վարույթների նկատմամբ այս հոդվածի կիրառմանը վերաբերող հարցերը հետևյալն են. առաջին, արդյո՞ք դիմողի դատապարտումից հետո մեղադրողի դիմումը բռնագրավման կարգադրության կապակցությամբ հավասարազոր է նոր «մեղադրանք» հարուցելուն՝ 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետի իմաստով, և երկրորդ, եթե նույնիսկ այդ հարցին պետք է տալ ժխտական պատասխան, արդյո՞ք 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետը այնուամենայնիվ ունի որոշ կիրառություն՝ պաշտպանելու համար դիմողին բռնագրավման վարույթի ընթացքում արված ենթադրություններից:

31. Որոշելու համար արդյո՞ք բռնագրավման վարույթի ընթացքում դիմողը «մեղադրվել է քրեական հանցանք կատարելու մեջ»՝ 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետի իմաստով, Դատարանը պետք է հաշվի առնի երեք չափանիշ, այն է՝ վարույթի որակումը ներպետական օրենսդրությամբ, դրանց էական բնույթը և պատժամիջոցի տեսակն ու խստությունը, որը դիմողը հավանական է, որ ունենա (տե՛ս Ա.Պ., Ս. Պ. և Տ. Պ.-ն ընդդեմ Շվեյցարիայի 1997թ. օգոստոսի 29-ի վճիռը, կետ 39 և, *mutatis mutandis*, Վելչն ընդդեմ Միացյալ թագավորության 1995թ. փետրվարի 9-ի վճիռը, Շարքեր Ա թիվ 307-Ա, կետեր 27-28):

32. Ինչ վերաբերվում է վերը նված չափանիշներից առաջինին՝ վարույթի որակմանը ներպետական օրենսդրությամբ, մինչ վերջին ժամանակներս Միացյալ թագավորության դատական որոշումները բաժանվել են այն հարցի շուրջ, թե արդյո՞ք մեղադրողի դիմումը բռնագրավման կարգադրության համար համարվում է «քրեական մեղադրանքի» առաջադրում 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետի ինքնուրույն իմաստով (տե՛ս վերը՝ կետեր 24-26), պարզ է, որ այդպիսի դիմումը չի ներառում որևէ նոր մեղադրանք կամ հանցանք ներպետական քրեական իրավունքի հասկացությունների իմաստով: Ինչպես դատարանի նախագահը նշել է *Բենջաֆիլդի* վճռում (տե՛ս վերը՝ կետ 25), «անգլիական ներպետական օրենսդրության մեջ բռնագրավման կարգադրությունները դատապարտման գործընթացի մասն են կազմում, որը հաջորդում է մեղադրյալի դատապարտման այն քրեական հանցանքների համար, որոնցում նա մեղադրվում է»:

33. Անդրադառնալով գործին առնչվող երկրորդ և երրորդ չափանիշներին՝ վարույթի բնույթին և տեսակին և խնդրո առարկա պատժի խստությանը, ճշմարիտ է, որ 1994թ. օրենքով պահանջվող ենթադրությունը, որ նախորդ վեց տարիների ընթացքում դիմողի ունեցած ողջ գույքը հանդիսանա թմրաբիզնեսից ստացած շահույթ, ներպետական դատարանից պահանջում է ենթադրել, որ նա ներգրավված է եղել թմրանյութերի հետ կապված մեկ այլ անօրինական գործունեության մեջ մինչև այն հանցանքի կատարումը, որի համար նա դատապարտվել է: Ի հակադրություն մեղադրող կողմի սովորական պարտականության՝ ապացուցել մեղադրյալի դեմ հարուցված մեղադրանքների տարրերը, դիմողի վրա է դրված, հավանականությունների հավասարակշռման հիման վրա, խնդրո առարկա գույքը՝ թմրանյութերի առևտրով զբաղվելու միջոցով ձեռք բերած չլինելու փաստն ապացուցելու պարտականությունը: Դատավորի կողմից արված հարցաքննությանը հետևել է բռնագրավման կարգադրությունը՝ 91400GBP գումար բռնագրավել մեղադրյալից: Եթե դիմողը չվճարի այս գումարը, նա պետք է ևս երկու տարի անցկացնի բանտում, բացի այն ինը տարվա ժամկետից, որը նա արդեն ստացել էր 1995թ. նոյեմբերի հանցանքի առնչությամբ:

34. Այնուամենայնիվ, այս վարույթի նպատակը թմրաբիզնեսի հետ կապված որևէ այլ հանցանքի համար դիմողի դատապարտումը կամ արդարացումը չէ: Չնայած Թագավորական դատարանը ենթադրել է, որ նա եկամուտ է ստացել թմրաբիզնեսով զբաղվելիս անցյալում, սա, օրինակ, չի անդրադարձել նրա քրեական անցյալի վրա, որին ավելացել է միայն նրա դատապարտումը 1995թ. նոյեմբերի հանցանքի համար: Այս հանգամանքներում չի կարելի ասել, որ դիմողը մեղադրվել է «քրեական հանցանքի մեջ»: Փոխարենը, 1994թ. օրենքով նախատեսված ընթացակարգի նպատակն է՝ հնարավորություն տալ ներպետական դատարանին հաշվարկել այն գումարը, որով բռնագրավման կարգադրությունը պատշաճորեն կընդունվի: Դատարանը գտնում է, որ այս վարույթը համանման է դատարանի կողմից պատշաճորեն դատապարտված մեղադրյալի նկատմամբ տուգանքի չափը, կամ ազատագրվման ժամկետը որոշելուն: Սա, իհարկե, այն եզրակացությունն է, որին նա հանգել է Վելչն ընդդեմ Միացյալ թագավորության 1995թ. փետրվարի 9-ի վճռում (Շարքեր Ա թիվ 307-Ա) երբ, քննելով իրավիճակի լրջությունը, նա որոշել է, որ բռնագրավման կարգադրությունը հանդիսանում է «պատժամիջոց»՝ 7-րդ հոդվածի իմաստով:

35. Չնայած իր վերոհիշյալ եզրակացությանը, որ բռնագրավման կարգադրությունը ընդունելը չի ներառում որևէ նոր «մեղադրանքի առաջադրում» 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետի իմաստով, Դատարանը նաև քննության է առել այն հարցը, թե արդյոք այդ դրույթը պետք է այնուամենայնիվ որոշակի կիրառություն ունենա՝ պաշտպանելու համար դիմողին բռնագրավման վարույթի ընթացքում արվող ենթադրություններից:

Այնուամենայնիվ, քանի որ պարզ է, որ 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետը կարգավորում է քրեական վարույթն իր ամբողջության մեջ և ոչ պարզապես մեղադրանքի ըստ էության քննությունը (տե՛ս, օրինակ, Մինելին ընդդեմ Շվեյցարիայի, 1983թ. մարտի 25-ի վճիռը, Շարքեր Ա թիվ 62, կետ 30, Սեկանինան ընդդեմ Ավստրիայի, 1993թ. օգոստոսի 25-ի վճիռը, Շարքեր Ա , թիվ 266-Ա և Ալեն դե Ռիբենոնն ընդդեմ Ֆրանսիայի 1995թ. փետրվարի 10-ի վճիռը, Շարքեր Ա թիվ 308), 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետով նախատեսված անմեղության կանխավարկածի իրավունքը ծագում է միայն կոնկրետ հանցանքի կապակցությամբ որում «մեղադրվում է»: Եթե մեղադրյալը պատշաճորեն մեղավոր է ճանաչվել այդ հանցանքի համար, 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետը չի կարող կիրառվել մեղադրյալի բնավորության և վարքի վերաբերյալ կատարված դատողությունների նկատմամբ՝ որպես պատժի նշանակման գործընթացի մի մաս, քանի դեռ նման մեղադրանքները չունեն այնպիսի բնույթ և աստիճան, որ համարվեն նոր «մեղադրանքի» հարուցում՝ Կոնվենցիայի ինքնուրույն իմաստով, ինչպես նշված է

վերը՝ 28-րդ կետում (տե՛ս էնգելը և այլոք ընդդեմ Նիդեռլանդների 1976թ. վճիռը, Շարքեր Ա թիվ 22, կետ 90):

36. Ուստի, որպես եզրակացություն, Դատարանը գտնում է, որ 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետը կիրառելի չէ դիմողի դեմ հարուցված բռնագրավման վարույթի նկատմամբ:

Բ. 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի կիրառումը

37. Չնայած դիմողը 6-րդ հոդվածի 1-ին կետով նախատեսվող արդարացի դատաքննության իրավունքի հարցը չի բարձրացրել իր սկզբնական գանգատում, Դատարանում լսումների ժամանակ նրա խորհրդատուն ավելացրել է, որ այս դրույթը նույնպես կիրառելի է և խախտվել է: Կառավարությունը չի ժխտել, որ 6-րդ հոդվածի 1-ին կետը կիրառելի է, բայց պնդել է, որ խախտում տեղի չի ունեցել:

38. Ամեն դեպքում, Դատարանը կրկնում է, որ նա գործի փաստերին օրենքում տրված որակումների վարպետ է և դիմողի կամ Կառավարության մոտեցումներով կաշկանդված չէ (տե՛ս, օրինակ Գերան և այլոք ընդդեմ Իտալիայի 1998թ. փետրվարի 19-ի վճիռը, ժողովածուներ 1998-Ի, կետ 44): Նա գտնում է, որ խնդրո առարկա վարույթի բնույթից ելնելով, տեղին է քննության առնել ներկա գործի փաստերը՝ Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետով նախատեսված արդարացի դատաքննության իրավունքի տեսանկյունից:

39. 6-րդ հոդվածի 1-ին կետը կիրառելի է « ... ցանկացած քրեական մեղադրանքի որոշման ողջ վարույթի նկատմամբ», ներառելով այն վարույթը, որով սահմանվում է պատժաչափը (տե՛ս որպես արդի օրինակ, Ֆինդլեյն ընդդեմ Միացյալ թագավորության 1997թ. փետրվարի 25-ի վճիռը, ժողովածուներ 1997-Ի, կետ 69): Դատարանը վկայակոչում է իր վերոհիշյալ եզրակացությունը, որ բռնագրավման կարգադրության ընդունումը համանման է պատժի նշանակման ընթացակարգին (տես վերը՝ կետ 32): Այստեղից հետևաբար բխում է, որ 6-րդ հոդվածի 1-ին կետը կիրառելի է խնդրո առարկա վարույթի նկատմամբ:

Գ. Համապատասխանությունը 6-րդ հոդվածի 1-ին կետին

40. Դատարանը գտնում է, որ ի լրումն 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետում հատկապես մատնանշված լինելու, քրեական գործում անձի անմեղության կանխավարկածի իրավունքը և մեղադրողին ներկայացվող պահանջը՝ կրելու նրա դեմ առաջադրված մեղադրանքներն ապացուցելու պարտականության բեռը, կազմում է 6-րդ հոդվածի 1-ին կետով նախատեսված արդարացի դատաքննության ընդհանուր գաղափարի մասը (տե՛ս, *mutatis mutandis*, Սաունդերսն ընդդեմ Միացյալ թագավորության 1996թ. դեկտեմբերի 17-ի վճիռը, ժողովածուներ, 1996-VI, կետ 68): Այս իրավունքը, սակայն բացարձակ չէ, քանի որ փաստի կամ իրավունքի կանխավարկածները գործում են ցանկացած քրեական իրավունքի համակարգում և սկզբունքորեն արգելված չեն Կոնվենցիայով, քանի դեռ պետությունները մնում են որոշակի սահմաններում հաշվի առնելով հարցերի կարևորությունը և հարգելով պաշտպանության կողմի իրավունքները (տե՛ս Սալաբյակուն ընդդեմ Ֆրանսիայի 1988թ. հոկտեմբերի 7-ի վճիռը, Շարքեր Ա թիվ 141-Ա, կետ 28):

41. Դատարանը կոչված չէ քննության առնելու *in abstracto* 1994թ. օրենքի համապատասխանությունը Կոնվենցիային, որը թմրաբիզնեսով զբաղվելու հանցանքի համար դատապարտված անձին պատիժ նշանակող դատարանից պահանջում է ենթադրել, որ դատապարտումից ի վեր նրա ունեցած կամ քրեական գործի հարուցմանը նախորդող 6 տարիների ընթացքում ունեցած ցանկացած զույք, ստացվել է որպես վճար թմրաբիզնեսի կապակցությամբ և նույն ժամանակահատվածում դիմողի կողմից արված ցանկացած ծախս վճարվել է թմրաբիզնեսից ստացած շահույթներից: Փոխարենը Դատարանը պետք է որոշի

արդյո՞ք դիմողի գործում այս ենթադրության կիրառման ձևը խախտել է 6-րդ հոդվածի 1-ին կետին հատուկ արդարացի դատավարության հիմնարար սկզբունքը (տե՛ս վերը նշված Սալաբյակուի վճիռը, կետ 30, և վերը նշված Սաունդերսի վճիռը, կետ 69):

42. Այս հարցի քննության ժամանակ Դատարանի ելակետն այն էր, որ պետք էր կրկնել նրա վերոհիշյալ եզրակացությունը, որ օրենքով նախատեսված ենթադրությունը չէր կիրառվել հեշտացնելու դիմողին մեղավոր ճանաչելը, այլ փոխարենը նպատակ ուներ հնարավորություն տալ ներպետական դատարանին հաշվարկել այն գումարը, որը բռնագրավման որոշումը պատշաճորեն կամրագրի (տե՛ս վերը՝ կետ 34): Այսպիսով, չնայած օրենքով նախատեսված կանխավարկածի միջոցով հաշվարկված բռնագրավման գումարը զգալի է՝ 91400 GBP, և չնայած դիմողին սպառնում է այն վտանգը, որ վճարումը չկատարելու դեպքում կենթարկվի երկու տարվա ազատազրկման, թմրաբիզնեսով զբաղվելու համար դատվածության պայմաններում այն դեր չի խաղում:

43. Այնուհետև, քանզի ենթադրությունը հրամայական էր, երբ պատիժ նշանակող դատարանը գնահատում էր թե արդյոք և ինչ չափով է դիմողը շահույթ ստացել թմրաբիզնեսից, համակարգը առանց երաշխիքի չէր: Ուստի գնահատումը կատարվել է դատարանի կողմից դատական ընթացակարգով, ներառյալ՝ դռնբաց լսումը, մեղադրող կողմի բարձրացրած հայտարարությունը և դիմողի հնարավորությունը՝ ներկայացնելու իրեղեն և բանավոր ապացույցներ: Դատարանը իրավասու էր կատարել ավելի պակաս գումարի բռնագրավման կարգադրություն, եթե հավանականությունների հավասարակշռմամբ, համոզվեր, որ միայն ավելի պակաս գումարը կարող էր վճարվել: Կարևոր երաշխիքը սակայն այն էր, որ 1994թ.օրենքի հիման վրա արված ենթադրությունը կարող էր հերքվել, եթե դիմողը ցույց տար, կրկին հավանականությունները հավասարակշռելով, որ նա իր սեփականությունը ձեռք է բերել ոչ թմրաբիզնեսի միջոցով: Այնուհետև, դատավորն իր հայեցողությամբ կարող էր չկիրառել ենթադրությունը, եթե գտնում է, որ դրա կիրառումը կհանգեցնի անարդարության լուրջ վտանգի:

44. Դատարանը նշում է, որ չկար որևէ ուղղակի վկայություն, որ դիմողը զբաղված է եղել թմրաբիզնեսով մինչև իր դատապարտմանը հանգեցրած դեպքերը: Թմրանյութերի առևտրից ստացած շահույթների հիման վրա, բռնագրավման կարգադրության գումարը հաշվարկելիս, ուստի, դատավորը հայտարարել է, որ հիմնվում է օրինական կարգով արված ենթադրության վրա (տե՛ս վերը՝ կետ 13): Իրականում, սակայն, մանրամասն ուսումնասիրելով դատավորի քայլերը, որի արդյունքում նա ստացել է 91400 GBP վերջնական գումարը, Դատարանը նշում է, որ հաշվի առնված յուրաքանչյուր կետի կապակցությամբ դատավորը համոզվել է կամ դիմողի կամ մեղադրողի ներկայացրած ապացույցների հիման վրա, որ դիմողը սեփականություն է ունեցել, կամ գումար է ծախսել, և որ ակնհայտ է, որ հետևությունն այն է, որ դրանց աղբյուրը եղել է անօրինական: Այսպիսով դատավորը գտել է «ապացուցման քաղաքակիրթ հիմքերի վրա իրական վկայություններ», որ տան վաճառքը X-ին իրական չէր, այլ փոխարենը, թաքցնում էր թմրանյութերի գումարների փոխանցումը (տե՛ս վերը՝ կետ 14): Ինչ վերաբերվում է հավելյալ 28000GBP-ին, որ ենթադրաբար դիմողը ստացել է X-ից՝ կանխիկ, դատավորն ասել է. «Ոչ մի խելամիտ բացատրություն ես չեմ ստացել [X]-ի մասնակցության վերաբերյալ և անհնարին է, իմ կարծիքով որևէ խելամիտ պատճառ տեսնել բացի այն, որ ... դա եղել է սովորական վճարում:» Նմանապես, հաշվարկելով ավտոմեքենաների վրա դիմողի ծախսած գումարները, դատավորն իր ենթադրությունը կառուցել է ծախսված գումարի չափի վերաբերյալ դիմողի նվազագույն նախահաշվարկի վրա (տե՛ս վերը՝ կետ 16): Քանի որ դիմողը չէր կարող ներկայացնել իր գումարների աղբյուրները բացատրող որևէ արձանագրություն, դատավորը ենթադրել է, որ դրանք թմրանյութերի առևտրի շահույթ են: Դատավորի եզրահանգումների վրա հիմնվելով չի կարող լինել որևէ

առարկությունն դատապարտման կապակցությամբ դիմողի միջոցները նրա ունեցվածքի մեջ ներառելու դեմ, եթե նույնիսկ օրինական կանխավարկածը չկիրառվեր:

45. Այնուհետև Դատարանը նկատում է, որ եթե դիմողի ֆինանսական գործունեության հաշվետվությունը ճշմարիտ լիներ, Դատարանի համար դժվար չէր լինի հերքել օրենքով սահմանված ենթադրությունը. ինչպես նշել է դատավորը, այն ապացուցողական քայլերը, որոնք նա կարող էր կատարել, ցույց տալու համար իր գումարի և սեփականության օրինական աղբյուրները, «լիովին ակնհայտ էին, սովորական և պարզ» (տե՛ս վերը՝ կետ 13): Դիմողը չի կարող բողոքել անարդարությունից՝ ելնելով այն փաստից, որ դատավորը միգուցե իր հաշվարկում ներառել է նաև փաստաթղթերով չհիմնավորված գործունեությունից, օրինակ «ավտոմեքենաների ազդանշանից» ստացած եկամուտները:

46. Վերջապես դիմողի իրական ֆինանսական ակտիվի չափը հաշվարկելիս, կարևոր է այն փաստը, որ դատավորը հաշվի է առել միայն տուներ և ընտանեկան բիզնեսում դիմողի ունեցած մեկ երրորդ մասնաբաժինը՝ կոնկրետ գույքեր, որոնք ապացույցների հիման վրա ևս գտել է, որ դեռևս պատկանում են դիմողին: Դատավորն ընդունել է դիմողի վկայությունը այս ֆինանսների արժեքը հաշվելիս: Մինչ Դատարանը կարծում է, որ ընթացակարգի արդարության հարցը կարող է ծագել այն հանգամանքներում, երբ բռնագրավման ենթակա գումարը հիմնված է ենթադրյալ թաքնված ֆինանսների արժեքի վրա, սա բոլորովին էլ այն գործը չէ, ինչպես ներկայացնում է ներկա դիմողը:

47. Ընդհանուր առմամբ, հետևաբար, Դատարանը գտնում է, որ թմրաբիզնեսի մասին 1994թ. օրենքի համապատասխան դրույթների կիրառումը դիմողի նկատմամբ տեղի է ունեցել ողջամտության սահմաններում՝ ի նկատի ունենալով վտանգված արժեքների կարևորությունը և այն, որ մեղադրյալի իրավունքները լիարժեքորեն հարգվել են:

Այստեղից հետևում է, որ Դատարանը չի գտնում, որ օրենքով սահմանված ենթադրությունը գրկել է դիմողին արդարացի դատաքննությունից բռնագրավման վարությամբ: Արդյունքում, Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի խախտում տեղի չի ունեցել:

II. ԹԻՎ 1 ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅԱՆ 1-ԻՆ ՀՈԴՎԱԾԻ ՎԻՃԱԿՎՈՂ ԽԱԽՏՈՒՄԸ

48. Դիմողը նաև բողոքել է, որ 1994թ. օրենքի համաձայն դատարանի ունեցած լիազորություններն անհիմն կերպով ընդլայնված են և խախտում է թիվ 1 Արձանագրության 1-ին հոդվածը, որը նշում է.

«Յուրաքանչյուր ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ ունի իր գույքից անարգել օգտվելու իրավունք: Ոչ ոքի չի կարելի գրկել իր գույքից, բացառությամբ՝ ի շահ հանրության և այն պայմաններով, որոնք նախատեսված են օրենքով ու միջազգային իրավունքի ընդհանուր սկզբունքներով:

Նախորդ դրույթները, այնուամենայնիվ, չեն խոչընդոտում պետության այնպիսի օրենքներ կիրառելու իրավունքին, որոնք նա անհրաժեշտ է համարում, իր հիմնական շահերին համապատասխան, սեփականության օգտագործման նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնելու կամ հարկերի կամ մյուս տուրքերի կամ տուգանքների վճարումն ապահովելու համար:»

Նա պնդել է, որ վերոհիշյալ հոդվածից բխող սկզբունքները զրեթե համանման են 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետում նշվածներին, և որ չի ապահովվել արդար հավասարակշռումը հանրության շահի և անհատի իրավունքների միջև:

49. Կառավարությունը հայտարարել է, որ 1994թ. օրենքը նախատեսված էր պայքարելու համար թմրաբիզնեսի լուրջ հիմնախնդիրների դեմ՝ պատժելով դատապարտվող հանցագործներին, կանխելով այլ հանցանքներ և կրճատելով այն

եկամուտները, որոնք ուղղված են ֆինանսավորելու թմրանյութերի ապագա առևտուրը: Օրինական ենթադրության կիրառումը համարժեք է այս նպատակին, հաշվի առնելով, *inter alia*, ֆինանսական ակտիվների և թմրաբիզնեսի միջև կապ հաստատելու դժվարությունը:

50. Դատարանը նշում է, որ գանգատի առարկա հանդիսացող «գույքը» մի գումար է՝ 91400 GBP, որը դիմողը պետք է վճարի թագավորական դատարանի որոշման համաձայն և որը չվճարելու դեպքում նա ենթակա է երկու տարվա ազատազրկման: Դատարանը գտնում է, որ այս միջոցը հանդիսանում է միջամտություն դիմողի՝ իր գույքից անարգել օգտվելու իրավունքին և, հետևապես, թիվ 1 Արձանագրության 1-ին հոդվածը հետևապես կիրառելի է:

51. Ինչպես նախկինում նշվել է, դրամական հատուցման հարկադրանքը Կոնվենցիայի իմաստով հանդիսանում է «պատժամիջոց»: Հետևապես այն թիվ 1 Արձանագրության 1-ին հոդվածի շրջանակում է, որը, *inter alia*, թույլ է տալիս Պայմանավորվող պետություններին վերահսկել սեփականության օգտագործումը՝ տուգանքների վճարումն ապահովելու նպատակով: Սակայն այս դրույթը պետք է մեկնաբանվի 1-ին հոդվածի առաջին նախադասության ընդհանուր սկզբունքի լույսի ներքո և, հետևաբար պետք է գոյություն ունենա համամասնության ողջամիտ հարաբերակցություն կիրառված միջոցների և հետապնդվող նպատակների միջև (տե՛ս, ի թիվս այլ աղբյուրների, Ալան Յակոբսոնն ընդդեմ Շվեդիայի (թիվ 1) 1989թ. հոկտեմբերի 25-ի վճիռը, Շարքեր Ա թիվ 163, էջ 17, կետ 55)

52. Ինչ վերաբերում է բռնագրավման որոշմամբ հետապնդվող նպատակին, ինչպես նկատել է Դատարանը իր վերը նշված Վելչի վճռում (էջ 14, կետ 36), այս լիազորությունները տրվել են դատարաններին՝ որպես թմրաբիզնեսի պատուհասի դեմ պայքարի մի զենք: Այսպիսով, բռնագրավման որոշման ընդունումը գործում է որպես զսպման միջոց ընդդեմ թմրաբիզնեսով զբաղվող անձանց, ինչպես նաև նպատակ ունի անձին զրկել թմրանյութերի առևտրից ստացած շահույթներից և բացառել այդ եկամուտների հավանական ապագա օգտագործումը թմրանյութերի առևտրում:

53. Դատարանն արդեն նշել է, որ բռնագրավման որոշման համաձայն վճարելիք գումարը զգալի է, այն է՝ 91400GBP: Սակայն, այն համապատասխան է այն գումարին, որը ինչպես գտնում է թագավորական դատարանի դատավորը դիմողը ստացել է որպես շահույթ թմրանյութերի առևտրից նախորդ վեց տարիների ընթացքում և դա այն գումարն է, որը նա կարող էր ունենալ իր ունեցվածքը վաճառելով: Դատարանը վկայակոչում է իր այն վերոհիշյալ եզրակացությունը, որ կարգադրությունն ընդունելու ընթացակարգն արդար էր և հարգվել են մեղադրյալի իրավունքները:

54. Այս հիմքին հակառակ, և ելնելով հետապնդվող նպատակի կարևորությունից՝ Դատարանը չի կարծում, որ դիմողի՝ իր գույքից անարգել օգտվելու իրավունքին միջամտությունը համարժեք չէր: Այս ամենից հետևում է, որ թիվ 1 Արձանագրության 1-ին հոդվածի խախտում տեղի չի ունեցել:

ԱՅՍ ՀԻՄՔԵՐՈՎ ԴԱՏԱՐԱՆԸ

1. *Վճռում է՝* հինգ ծայնով ընդդեմ երկուսի, որ Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետը կիրառելի չէ:

2. *Վճռում է՝* միաձայն, որ Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետը կիրառելի է, բայց նշված դրույթի խախտում տեղի չի ունեցել:

3. *Վճռում է՝* միաձայն, որ թիվ 1 Արձանագրության 1-ին հոդվածի խախտում տեղի չի ունեցել:

Կատարված է անգլերեն և ծանուցված է գրավոր 2001թ. հուլիսի 5-ին՝ Դատարանի կանոնակարգի 77-րդ կանոնի 2-րդ և 3-րդ կետերի համաձայն:

Կոնվենցիայի 45-րդ հոդվածի 2-րդ կետի և Դատարանի կանոնակարգի 74-րդ կանոնի 2-րդ կետի համաձայն սույն վճռին կցվում է Սըր Նիկոլաս Բրատզայի և տկն Վաջիի մասնակի չհամընկնող կարծիքը:

Գ. Ռ.
Վ. Բ.

ԴԱՏԱՎՈՐ ԲՐԱՏՅԱՅԻ ԵՒ ԴԱՏԱՎՈՐ ՎԱՋԻԿԻ ՄԱՍՆԱԿԻ ՉՀԱՄԸՆԿՆՈՂ ԿԱՐԾԻՔԸ

Մինչ մենք համաձայն ենք Դատարանի մեծամասնության եզրակացությանն այն մասին, որ սույն գործում տեղի չի ունեցել Կոնվենցիայի խախտում, մենք չենք կարող լիովին կիսել մեծամասնության հիմնավորումը 6-րդ հոդվածի հիմքով արված գանգատի վերաբերյալ: Մասնավորապես, մենք չենք կարող ընդունել մեծամասնության այն տեսակետը, որ 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետը չի կարող կիրառվել դիմողի դեմ հարուցված բռնագրավման վարույթի նկատմամբ:

Մեծամասնության կարծիքը հիմնավորվում է այն ենթադրությամբ, որ մինչ 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետը կարգավորում է քրեական վարույթներն իրենց անբողջության մեջ և ոչ պարզապես մեղադրանքի ըստ էության քննությունը, այն պահից, երբ մեղադրյալը հանցագործության մեջ մեղավոր է ճանաչվում, 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետը չի կարող կիրառվել մեղադրյալի բնավորության և վարքի մասին արվող ենթադրությունների նկատմամբ՝ որպես պատժի նշանակման գործընթացի բաղկացուցիչ մաս, քանի դեռ ենթադրություններն այնպիսի բնույթի և աստիճանի չեն, որ համարվեն նոր «մեղադրանք»՝ 6-րդ հոդվածի ինքնավար իմաստով:

Մեր կարծիքով, սա նշանակում է քրեական մեղադրանքի կապակցությամբ դատաքննության համատեքստում շատ նեղ իմաստով անդրադառնալ 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետի դերին:

Պետական խորհրդում Նորին գերազանցության փաստաբանը և Շոտլանդիայի գլխավոր փաստաբանն ընդդեմ Մաքսիմոշի գործով վճռում լորդ Բինգհամ Քորնիլը ճշգրիտ կերպով նկատել է, որ Դատարանի վճիռն էնգելի գործում «որոշակիորեն անօգուտ էր» պատասխանողի համար՝ առաջարկելով, ինչպես նա արեց վճռի 90-րդ կետում մեջբերված հատվածում, որ 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետը դառնում է գործին չառնչվող, եթե անձը մեղավոր է ճանաչվել օրենքին համապատասխան և որ որպես դատապարտման մաս, դատարանը կարող է հաշվի առնել այլ քրեական հանցանքների կատարման հետ կապված փաստեր՝ առանց այդ կետի պահանջները խախտելու վտանգի:

Սակայն Դատարանի՝ Էնգելի վճռի մի հատված պետք է կարդալ, մենք կարծում ենք, որոշ զգուշությամբ՝ մի շարք պատճառներով:

Դատաճռի այդ հատվածից պարզ է, որ պատիժը սահմանելիս հաշվի առնված փաստերն անվիճելի էին՝ դրանք «հաստատված փաստեր էին, որոնց ճշմարտությունը [երկու դիմողները] չեն վիճարկում»: Այս առումով դրանք չեն տարբերվել այլ «փաստերից», որոնք դատապարտող դատարանը սովորաբար հաշվի է առնում պատիժը սահմանելիս, ինչպես օրինակ, մեղադրյալի նախորդ դատապարտումները: Էնգելի գործում չվիճարկվող «փաստերը» դիմողների կողմից նախորդ դեպքերում երկու փաստաթղթերի բաշխումն է, որոնք «ժամանակավորապես արգելվել են Փաստաթղթերի բաշխման հրամանագրի հիման վրա»: Դիմողների սխալ վարքի այս

նախորդ օրինակները հաշվի են առնվել դատապարտող դատարանի կողմից պատիժը սահմանելիս՝ միայն որպես «[դիմողների] ընդհանուր վարքի ցուցիչներ», այն է՝ հավանաբար, իրավանորմերը խախտելուն և իշխանություններին ընդհանուր առմամբ չհարգելուն պատրաստ լինելը: Հետևաբար Դատարանը անդրադառնում է դրանց որպես «անձի անհատականությանը վերաբերող գործոնների»:

Այստեղ իրավիճակը, ինչպես ճշգրտորեն վիճարկում է դիմողը, շատ տարբեր է: Էական «փաստերը», այն է՝ արդյո՞ք դիմողի սեփականություն հանդիսացող գույքը կամ միջոցները թմրաբիզնեսից ստացված եկամուտ են, թե՛ ոչ, ուղղակիորեն հարցականի տակ են: Դրանք են բռնագրավման վարույթի առանցքում և փաստեր են, որոնք պետք է որոշի դատապարտող դատարանը: Ավելին, ի տարբերություն Էնգելի գործի, նշված փաստերը հաստատվում են և հաշվի են առնվում ոչ պարզապես կալանավորման ժամկետը որոշելիս դիմողի անհատականությունը գնահատելու նպատակով, այլ նաև հանցավոր գործունեությունից ստացված զգալի գումարից զրկելու նպատակով, որը որոշում է դատարանը օրենքով սահմանած կանխավարկածի օգնությամբ:

Էնգելի գործը ամեն դեպքում որոշվել է Դատարանի գոյության համեմատաբար վաղ շրջանում և առաջին գործն էր, որում ուղղակիորեն մատնանշված էր 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետը: 2-րդ կետի կիրառման շրջանակը և դաշտը էական զարգացում են ապրել ավելի արդի նախադեպային իրավունքում: Մասնավորապես, Մինելիի և Սեկանինայի գործերում (տե՛ս Մինելին Շվեյցարիայի 1983թ. մարտի 25-ի վճիռը, Շարքեր Ա թիվ 62, Սեկանինան ընդդեմ Ավստրիայի 1993թ. օգոստոսի 25-ի վճիռը, Շարքեր Ա, թիվ 266-Ա) որոշվել է, որ 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետը կարելի է կիրառել նույնիսկ քրեական մեղադրանքի կապակցությամբ անձի արդարացումից հետո և երբ մեղադրյալի դեմ դատավարությունը մոտենում է իր ավարտին:

Հավանաբար ավելի կարևոր է, որ Էնգելի գործում Դատարանը անմեղության կանխավարկածի խախտման վերաբերյալ գանգատը քննարկել է բացառապես 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետի հիման վրա և չի դիտարկել այդ կետը 1-ին կետում նախատեսվող արդար դատավարության ընդհանուր պարտավորության լույսի ներքո: Այդ գործով Դատարանի վճռից հետո եղել են երկու կարևոր զարգացումներ:

Առաջին հերթին, այժմ հստակ հաստատված է, որ 6-րդ հոդվածի ընդհանուր պահանջները կիրառվում են քրեական վարույթի բոլոր փուլերում մինչև ցանկացած դիմումի վերջնական լուծումը, ներառյալ՝ պատժի նշանակման հարցը: Սա Դատարանը սահմանել է Էքլի գործում (տե՛ս Էքլն ընդդեմ Գերմանիայի 1982թ. հուլիսի 15-ի վճիռը, Շարքեր Ա թիվ 51) դատավարությունը ողջամիտ ժամկետում կազմակերպելու պահանջի առնչությամբ: Այն կիրառվել է Ֆինդլիի գործում (տե՛ս Ֆինդլիյն ընդդեմ Միացյալ թագավորության 1997թ. փետրվարի 25-ի վճիռը, Վճիռների և որոշումների ժողովածու 1997-Ի, էջ 263) դատարանի անկախության և անաչառության մասին գանգատի համատեքստում, ըստ որի դիմողը մեղավոր է ճանաչվել և որտեղ միակ հարցը եղել է պատժի նշանակման հարցը: Վերջերս այդ սկզբունքը կիրառվել է Թ.-ի և Վ.-ի գործերում (տե՛ս Թ.-ն ընդդեմ Միացյալ թագավորության և Վ.-ն ընդդեմ Միացյալ թագավորության 1999թ. դեկտեմբերի 16-ի վճիռը) որտեղ որոշվել է, որ գումարի չափի սահմանումը պետք է լինի քրեական մեղադրանքը որոշելու մաս, որը, հետևաբար պետք է կատարի դատական մարմինը՝ բավարարելով անկախության և անաչառության պահանջները:

Մյուս զարգացումը Դատարանի պատրաստականությունն է 6-րդ հոդվածի այլ կետերի պահանջները դիտել որպես 1-ին կետում արդարացի դատաքննության պահանջի յուրահատուկ դրսևորումներ: Սա հատկապես այսպես է, երբ վերաբերում է 3-րդ կետի դրույթներին, որտեղ Դատարանը հաստատապես քննության է առել առանձին ենթակետերի պահանջների խախտումների մասին գանգատները 1-ին կետի արդարության համընդհանուր պահանջի հետ կապակցված: Իսկապես հնարավոր չէ գտնել այն նախադեպային իրավունքը, որը այսքան պարզորոշ կերպով

բացահայտում է 2-րդ և 3-րդ կետերի կապը: Բայց այսպիսի կապը իրոք գույություն ունի և անմեղության կանխավարկածը արդարացի դատաքննության հիմնարար տարրն է: Ավելին, այս ազդեցության պարզ մատնանշումներ կան Դատարանի նախադեպային իրավունքում: Լյուբզի գործում (տե՛ս Լյուբզն ընդդեմ Գերմանիայի 1987թ. օգոստոսի 25-ի վճիռը, Շարքեր Ա, թիվ 123-Ա, էջ 22 կետ 52) Դատարանը նշում է, որ ինքն «անընդհատ նշել է, որ 1-ին կետը մարմնավորում է այն հիմնական կանոնը, որի հատուկ կիրառություններն են ներկայացնում 2-րդ և 3-րդ կետերը»: Ջոն Սյուրեյի գործում (տե՛ս Ջոն Սյուրեյն ընդդեմ Միացյալ թագավորության, 1996թ. փետրվարի 8-ի վճիռը, Վճիռների և որոշումների ժողովածու 1996-Ի, էջ 30) մեղադրյալի լռության հետևանքով արված անբարենպաստ ենթադրությունը Դատարանը քննարկել է և 1-ին և 2-րդ կետերի շրջանակներում, լռության իրավունքը, ինքն իրեն չմեղադրելու իրավունքը և այն սկզբունքը, որ մեղադրող կողմը պետք է կրի հանցանքի ապացուցման ծանրությունը, դիտարկվել են որպես 1-ին կետի՝ արդարացի դատաքննության դրսևորումներ, ինչպես նաև 2-րդ կետի՝ անմեղության կանխավարկածի հատուկ պահանջներ: Ներկա գործին ավելի մոտ Սալաբյակուն ընդդեմ Ֆրանսիայի (1988թ. հոկտեմբերի 7-ի վճիռը, Շարքեր Ա, թիվ 141-Ա) և Փհամ Յուանգն ընդդեմ Ֆրանսիայի (1992թ. սեպտեմբերի 25-ի վճիռը, Շարքեր Ա, թիվ 243) գործերում Դատարանը դիմողների գանգատներն իրենց նկատմամբ կանխավարկածի կիրառման մասին քննության է առել երկու կետերի հիմքերով՝ նշելով, որ նախորդ գործում Դատարանն իր քննությունը սկսվել է 2-րդ կետի հիման վրա, որովհետև «անմեղության կանխավարկածը, որը 6-րդ հոդվածի 1-ին կետով երաշխավորված արդարացի դատաքննության իրավունքի մի դրսևորումն է, գործի համար կարևոր նշանակություն ունի»: (տե՛ս կետ 25 և կետ 31):

Ճշմարիտ է, որ Սալաբյակունի և Փհամ Յուանգի գործերում, ի տարբերություն ներկա գործի, Դատարանը առնչվել է կանխավարկածների կիրառմանը ոչ թե պատժի նշանակման փուլում, այլ գործն ըստ էության քննելու փուլում և մինչև դիմողներին մեղավոր ճանաչելը: Այնուամենայնիվ, ինչպես վերաքննիչ դատարանը մատնանշել է Ռ.-ն ընդդեմ Բենջաֆիլդի և այլոց գործում, Դատարանը Մինելիի գործում շեշտել է, որ 6-րդ հոդվածի 2-րդ կետը, ինչպես և 6-րդ հոդվածի 1-ին կետը, «կարգավորում է քրեական վարույթն ամբողջությամբ՝ անկախ մեղադրանքի արդյունքներից, և ոչ պարզապես մեղադրանքի ըստ էության քննությունը»: Ավելի կոնկրետ, խիստ նմանություն ենք տեսնում այն գործերի միջև, որտեղ կանխավարկածները կիրառվել են դատաքննության փուլում՝ հանցանքների մեջ մեղադրվող մեղադրյալի մեղքը որոշելու նպատակով և այն գործերի, ինչպիսին որ ներկա գործն է, որտեղ կանխավարկածները կիրառվել են դատապարտումից հետո և որպես պատժի նշանակման պրոցեսի մաս՝ որոշելու համար, թե մեղադրյալի որ ֆինանսական ակտիվն է համարվելու թմրաբիզնեսից ստացած շահույթ և հետևապես ենթակա բռնագրավման: Իմ կարծիքով, վերաքննիչ դատարանը Բենջաֆիլդի գործում ճիշտ էր որոշել, որ բռնագրավման գործընթացը պետք է քննարկվի այն հիմքով, որ այն 6-րդ հոդվածի և 1-ին և 2-րդ կետերի պահանջների առարկան է և ճիշտ է նկատել, որ «արդարության» պահանջն այս համատեքստում էականորեն կարևորում է Սալաբյակունի և Փհամ Յուանգի վճիռներում Դատարանի կողմից սահմանած պահանջները:

Ինչ վերաբերում է այն հարցին, արդյո՞ք օրենքով սահմանված կանխավարկածները, ինչպես կիրառվել են դիմողի գործում, անցնում են ողջամտության սահմանները, որոնցով պահանջվում է, որ նրանք սահմանափակվեն և արդյո՞ք հարգվել են պաշտպանության իրավունքները, մենք լիովին համաձայն ենք Դատարանի մեծամասնության եզրակացությանը և հիմնավորմանը:

